

Revoca eam, redeat ad colorem, agnoscat Salvatorem. « Ut quid avertis manum tuam et dexteram tuam de medio sinu tuo in finem? » Hæc clamat cæcus, non intelligens, et hoc Deus facit quod facit. Quare enim venit Christus? « Cæcitas ex parte Israël facta est, ut plenitudo » Gentium intraret, et sic omnis Israël salvus fieret¹. » Ergo jam Asaph agnosce quod præcessit, ut vel sequaris, si præcedere non potuisti. Non enim frustra venit Christus, aut frustra occisus est Christus; aut frustra granum cecidit in terram, nisi ut multipliciter surgeret². Exaltatus est serpens in eremo, ut percussus a veneno sanaret³. Attende quod factum est. Noli putare vacare quod venit; ne te malum inveniat, cum iterum venerit.

XIV. Intellexit Asaph; quia in titulo Psalmi: « Intellectus Asaph. » Et quid ait: « Deus autem rex noster ante » sæcula, operatus est salutem in medio terræ⁴. » Hac nos clamamus; « Jam non est Propheta, et nos non cognoscet adhuc: » hac autem « Deus noster, rex noster, » qui est ante sæcula; » quia ipse est in principio Verbum, per quod facta sunt sæcula: « Operatus est salutem in medio terræ. Deus, ergo rex noster ante sæcula: » quid fecit? « Operatus est salutem in medio terræ: » et ego adhuc clamo quasi desertus. Ille operatur salutem in medio terræ: et ego remansi terra. Intellexit Asaph bene; quia, « Intellectus Asaph. » Quare enim ista, aut qualem salutem operatus est Christus, nisi ut discerent homines æterna desiderare, non semper temporalibus inhærere? « Deus » autem rex noster ante sæcula, operatus est salutem in medio terræ. » Dum nos clamamus: « Usquequo, Domine, exprobrabit inimicus in finem? usquequo irritat » adversarius? usquequo manum tuam avertis a sinu tuo⁵? »

¹ Rom. xi, 15. — ² Joan. xii, 25. — ³ Num. xxi, 9. — ⁴ Psal. lxxiii, 12. — ⁵ Ibid. 9.

Cum hæc dicimus: « Deus autem rex noster ante sæcula » operatus est salutem in medio terræ: » et nos dormimus. Jam vigilant Gentes, et nos stertimus, et tanquam nos Deus deseruerit, in somnis deliramus. « Operatus est » salutem in medio terræ. »

XV. Jam ergo Asaph corrige te ad intellectum, dic nobis qualem salutem operatus est Deus in medio terræ. Cum illa terrena vestra salus eversa est, quid fecit? quid promisit? « Tu confirmasti in virtute tua mare. » Tanquam gente Judæorum velut arida a fluctibus separata, mare in amaritudine sua Gentes erant, terramque illam undique circumluebant: ecce « Confirmasti in virtute tua mare, » et remansit terra sitiens imbrem tuum. « Tu confirmasti in » virtute tua mare. Contrivisti capita draconum in aqua¹. » Draconum capita, dæmoniorum superbias, a quibus Gentes possidebantur, contrivisti super aquam: quia eos quos possidebant, tu per baptismum liberasti.

XVI. Quid adhuc post capita draconum? Illi enim dracones habent principem suum, et ipse primus est magnus draco. Et de illo quid fecit qui operatus est salutem in medio terræ? Audi: « Tu confregisti caput draconis². » Cujus draconis? Intelligimus dracones omnia dæmonia sub diabolo militantia: quem ergo singularem draconem, cujus caput confractum est, nisi ipsum diabolium intelligere debemus? Quid de illo fecit? « Tu confregisti caput draconis. » Illud est initium peccati. Caput illud est quod accepit maledictum, ut semen Evæ observaret caput serpentis³. Admonita est enim Ecclesia initium peccati devitare. Quod est initium peccati, tanquam caput serpentis? « Initium omnis peccati superbia⁴. » Confractum est ergo caput draconis; confracta est superbia diabolica. Et quid de illo fecit, qui operatus est salutem in medio

¹ Psal. lxxiii, 13. — ² Ibid. 14. — ³ Gen. iii, 15. — ⁴ Eccli. x, 15.

terræ? « Dedisti eum in escam populis Æthiopibus. » Quid est hoc? Quomodo intelligo populos Æthiopes? Quomodo, nisi per hos omnes Gentes? Et bene per nigros: Æthiopes enim nigri sunt. Ipsi vocantur ad fidem, qui nigri fuerunt; ipsi prorsus, ut dicatur eis; « Fulistis enim » aliquando tenebræ; nunc autem lux in Domino¹. » Ipsi prorsus vocantur nigri; sed ne remaneant nigri: de his enim fit Ecclesia, cui dicitur: « Quæ est ista quæ » ascendit dealbata²? » Quid enim de nigra factum est, nisi quod dictum est: « Nigra sum, et speciosa³? » Et quomodo acceperunt isti in escam draconem istum? Puto quia magis Christum acceperunt in escam: sed Christum, quo se consummarent; diabolum quem consumerent. Nam inde et vitulus ille quem adoravit populus infidelis, apostata, quærens deos Ægyptiorum, dimittens eum qui liberavit de servitute Ægyptiorum: unde agitatum est illud magnum sacramentum. Cum enim sic irasceretur Moyses colentibus et adorantibus idolum, et zelo Dei inflammatus vindicaret temporaliter, ut a morte sempiterna devitanda terreret; tamen ipsum caput vituli in ignem misit, et exterminavit, comminuit, in aquam sparsit, et dedit populo bibere⁴: sic factum est magnum sacramentum. O ira prophetica et animus non turbatus, sed illuminatus! Quid egit? Mitte in ignem, ut prius confundatur forma ipsa; minutatim comminue, ut paulatim consumatur; mitte in aquam, da populo bibere. Quid est hoc, nisi quia adoratores diaboli corpus ipsius facti erant? Quomodo agnoscentes Christum, fiunt corpus Christi, ut eis dicatur: « Vos autem estis corpus Christi et membra⁵. » Corpus diaboli consumendum erat, et hoc ab Israëlitis consumendum. Ex illo enim populo Apostoli; ex illo pri-

¹ Ephes. v, 8. — ² Cant. viii, 5, juxta Lxx. — ³ Id. i, 4. — ⁴ Exod. xxxii, 1-20. — ⁵ I Cor. xii, 27.

ma Ecclesia. Et dictum erat Petro de Gentibus: « Macta » et manduca¹. » Quid est, « Macta et manduca? » Occide quod sunt, et fac quod es. Hac, « Macta et manduca; » hac, Comminue et bibe: utrumque tamen in eodem sacramento; quia oportebat utique, et sine dubitatione oportebat, ut corpus quod erat diaboli, credendo transiret in corpus Christi. Sic diabolus consumitur amissis membris suis. Hoc figuratum est et in serpente Moysi. Nam fecerunt magi similiter, projectisque virgis suis exhibuerunt dracones: sed draco Moysi omnium illorum magorum virgas absorbit². Intelligatur ergo et modo corpus diaboli: hoc fit; devoratur a Gentibus quæ crediderunt, factus est esca populis Æthiopibus. Illud quoque intelligi potest; « De- » disti eum escam populis Æthiopibus, » quia nunc eum omnes mordent. Quid est mordent? Reprehendendo, culpando, accusando. Quomodo dictum est, in prohibitione quidem, sed tamen expressum: « Si autem mordetis et » comeditis invicem, videte ne ab invicem consuma- » mini³. » Quid est, « Mordetis et comeditis invicem? » Litigatis cum invicem, detrahitis invicem, opprobria obijcitis invicem. Attendite ergo nunc his morsibus consumi diabolum. Quis non iratus servo suo, etiam paganus, dicat illi: Satanias? Vide diabolum datum in escam. Hoc dicit Christianus, hoc dicit Paganus: ipsum adorat, et de ipso maledicit.

XVII. Videamus ergo reliqua. Fratres, obsecro, intendite: cum magna voluptate audiuntur, quia audita etiam in orbe terrarum cognoscuntur. Hæc quando dicebantur, non fuerunt; quia tunc promittebantur, non reddebantur; nunc vero qua voluptate afficimur, cum ea quæ prædicta legimus in libro, compleri videmus in mundo! Videamus quid fecerit, quem jam intelligit Asaph, quod

¹ Act. x, 13. — ² Exod. vii, 12. — ³ Gal. v, 15.

« Operatus est salutem in medio terræ. » Tu dirupisti fontes et torrentes¹: » ut manarent liquorem sapientiæ, ut manarent divitias fidei, ut irrigarent falsitatem Gentium, ut omnes infideles in fidei dulcedinem sua irrigatione converterent. « Dirupisti fontes et torrentes. » Forte discretum est; forte unum est, quia fontes tam largi fuerunt, ut flumina facerent. « Tu dirupisti fontes et torrentes. » Si autem ad discretionem, in aliis fit verbum Dei « Fons » aquæ salientis in vitam æternam²; » alii autem audientes verbum, et non sic habentes ut bene vivant, tamen non tacentes lingua, torrentes fiunt. Torrentes enim dicuntur proprie, qui non sunt perennes: nam aliquando et translate dicitur torrens pro fluvio; sicut dictum est: « Inebriabuntur ab ubertate domus tuæ, et torrente deliciarum tuarum potabis eos³. » Non enim ille torrens aliquando siccabitur. Sed torrentes proprie dicuntur fluvii, qui æstate deficiunt, aquis autem hyemalibus inundantur et currunt. Vides ergo hominem bene fidelem, perseveraturum usque in finem, non relicturum Deum in omni tentatione; pro veritate, non pro falsitate et errore, omnes molestias sustinentem. Hic unde sic viget, nisi quia verbum factum est in eo « Fons aquæ salientis in vitam æternam? » Alius autem accipit verbum; prædicat, non tacet, currit: sed æstas probat fontem aut torrentem. Tamen ex utroque rigetur terra, ab eo « Qui operatus est salutem in medio terræ: » exudent fontes, currant torrentes. « Tu dirupisti fontes et torrentes. »

XVIII. « Tu siccasti fluvios Etham. » Hac rumpit fontes et torrentes: hac siccat fluvios, ut inde currant aquæ, et hinc aquæ siccentur. « Fluvios, inquit, Etham. » Quid est Etham? Verbum enim hebræum est. Quid interpretatur Etham? Fortis, robustus. Quis est iste fortis

¹ Psal. lxxiii, 15. — ² Joan. iv, 4. — ³ Psal. xxxvii, 9.

et robustus, cuius fluvios siccat Deus? Quis, nisi ille ipse draco? « Nemo enim intrat in domum fortis, ut vasa illius diripiat, nisi prius alligaverit fortem¹. » Ipse est fortis de virtute sua præsumens, et Deum deserens; ipse est fortis, qui ait: « Ponam sedem meam ad Aquilonem, et ero similis Altissimo². » De ipso calice perversæ fortitudinis homini propinavit. Fortes esse voluerunt, qui se deos futuros de cibo vetito crediderunt. Factus est Adam fortis, cui insultaretur: « Ecce factus est Adam tanquam unus ex nobis³. » Fortes et Judæi de justitia sua præsumentes: « Ignorantes enim Dei justitiam, et suam justitiam quærentes constituere, tanquam fortes, justitiæ Dei non sunt subjecti⁴. » Videte hominem digessisse fortitudinem suam, et remansisse infirmum, inopem, longe stantem, nec oculos ad cælum levare audentem; sed percutientem pectus suum, et dicentem: « Domine, propitius esto mihi peccatori⁵. » Jam infirmus est, jam infirmitatem confitetur, non est fortis: arida terra est, rigetur fontibus et torrentibus. Illi adhuc fortes sunt, qui de virtute sua præsumunt. Siccentur flumina eorum, non proficiant doctrinæ gentium, haruspicum, mathematicorum, magicæ artes: quoniam siccati sunt fluvii fortis: « Tu siccasti fluvios Etham. » Arescat illa doctrina, inundentur mentes Evangelio veritatis.

XIX. « Tuus est dies, et tua est nox⁶. » Quis hoc ignorat, quando ipse fecit hæc omnia: quia per verbum facta sunt omnia⁷? Illi ipsi qui operatus est salutem in medio terræ, illi dicitur: « Tuus est dies, et tua est nox. » Aliquid hic intelligere debemus, quod pertineat ad ipsam salutem, quam operatus est in medio terræ. « Tuus est dies. » Qui sunt isti? Spiritales. « Et tua est nox. » Qui sunt isti?

¹ Matth. xii, 29. — ² Isai. xiv, 13. — ³ Gen. iii, 12. — ⁴ Rom. x, 3. — ⁵ Luc. xviii, 13. — ⁶ Psal. lxxiii, 16. — ⁷ Joan. 1, 3.

Carnales. « Tuus est dies, et tua est nox. » Loquantur spirituales spiritalia spiritalibus: dictum est enim; « Spiritalia libus spiritalia comparantes, sapientiam loquimur inter perfectos¹. » Nondum capiunt istam sapientiam carnales: « Non potui vobis loqui quasi spiritalibus, sed quasi carnalibus². Ergo cum spirituales spiritalibus loquantur, « Dies diei eructat verbum: » cum vero et ipsi carnales non tacent fidem crucifixi Christi, quam possunt capere parvi, « Nox nocti annuntiat scientiam³. Tuus est dies, et tua est nox. » Ad te pertinent spirituales, ad te pertinent carnales: illos illustras incommutabili sapientia et veritate; illos consolaris carnis manifestatione, tanquam luna consolans noctem. « Tuus est dies, et tua est nox. » Vis audire diem? Vide si capis, erige quantum potes mentem tuam. Videamus si pertines ad diem, jam videamus, si non palpitat aspectus tuus. Potes videre quod audisti modo ex Evangelio, « In principio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum, et Deus erat Verbum⁴? » Non nosti enim tu cogitare verba, nisi quæ sonant et transeunt. Potes jam capere Verbum, non sonum, sed Deum? Annon ibi audisti, « Et Deus erat Verbum? » Sed tu ista verba cogitas. « Omnia per ipsum facta sunt: » et per ipsum facti sunt et qui verba faciunt. Quale ergo illud Verbum est? Capis, o carnalis? responde; Capis? Non capis, adhuc ad noctem pertines: luna tibi necessaria est, ne in tenebris moriaris. « Etenim quidam peccatores intendunt arcum, ut sagittarent in obscura luna rectos corde⁵. » Obscurata est enim caro Christi de cruce deposita, et in sepulcro posita: et illi qui occiderunt, insultaverunt, et nondum resurrexerat, et sagittati sunt Discipuli recti corde, sed in obscura luna. Ergo ut non solum dies

¹ 1 Cor. II, 13. — ² Id. III, 1. — ³ Psal. XVIII, 3. — ⁴ Joan. I, 1. — ⁵ Psal. X, 3.

diei eructet verbum, sed etiam nox nocti annuntiet scientiam; quoniam, « Tuus est dies, et tua est nox, » dignare descendere, manere apud eum a quo descendis, sed venire ad quos descendis. Dignare descendere qui in hoc mundo eras, et mundus per te factus est, et mundus te non cognovit. Habeat et nox consolationem suam. Habeat, inquit: « Verbum caro factum est, et habitavit in nobis¹. » Tuus est dies, et tua est nox. Tu perfecisti solem et lunam: » solem spirituales, lunam carnales. Adhuc carnalis est, non deseratur, et ipse perficiatur. « Tu perfecisti solem et lunam: » solem, tanquam sapientem; lunam, tanquam insipientem: non tamen deseruisti. Nam ita scriptum est: « Sapiens permanet sicut sol, stultus autem sicut luna » mutatur². » Quid ergo, quia sol permanet, id est, « Quia sapiens permanet sicut sol, stultus sicut luna mutatur, » adhuc carnalis, adhuc insipiens deserendus est? Et ubi est quod dictum est ab Apostolo, « Sapientibus et insipientibus debitor sum³? Tu perfecisti solem et lunam. »

XX. « Tu fecisti omnes terminos terræ⁴. » Nonne et ante, quando fundavit terram? Sed quomodo fecit terminos terræ, « Qui operatus est salutem in medio terræ? » Quomodo, nisi quomodo dicit Apostolus: « Gratia autem salvi facti sumus, et hoc non ex nobis, sed Dei donum est; non ex operibus, ne forte quis extollatur? » Ergo non erant opera bona? Erant: sed quomodo? Gratia Dei. Sequere, videamus. « Ipsius enim sumus figmentum, creati in Christo Jesu in operibus bonis⁵. » Ecce quomodo fecit terminos terræ, « Qui operatus est salutem in medio terræ. Tu fecisti omnes terminos terræ. Æstatem et verum tu fecisti ea. » Ferventes spiritu æstas est. Tu, inquam, fecisti spiritu ferventes: tu fecisti et novos in fide, ver

¹ Joan. I, 14. — ² Eccli. XXVII, 12. — ³ Rom. I, 14. — ⁴ Psal. LXXIII, 17. — ⁵ Ephes. II, 8-10.

est. « Æstatem et ver tu fecisti ea. » Non glorientur quasi non acceperint : « Tu fecisti ea. »

XXI. « Memor esto hujus creaturæ tuæ. » Cujus creaturæ tuæ? « Inimicus exprobravit Domino¹. » O Asaph, dole in intellectu pristinam cæcitatem tuam : « Inimicus exprobravit Domino. » Dictum est Christo in gente sua : « Peccator est iste; non novimus unde sit : nos novimus Moysen, illi locutus est Deus; iste Samaritanus est². » Inimicus exprobravit Domino : et populus imprudens exacerbavit nomen tuum. » Populus imprudens tunc Asaph, sed non intellectus Asaph tunc. Quid dicitur in superiore Psalmo? « Quasi pecus factus sum ad te, et ego semper tecum : » quia non iit ad deos et idola Gentium. Etsi non cognovit ut pecus, tamen recognovit ut homo. Dixit enim : Semper tecum quasi pecus : et quid postea ibi in ipso Psalmo, ubi Asaph? « Tenuisti manum dexteræ meæ, in voluntate tua deduxisti me, et cum gloria asumpsisti me³. In voluntate tua, » non in justitia mea : dono tuo, non opere meo. Ergo et hic, « Inimicus exprobravit Domino : et populus imprudens exacerbavit nomen tuum. » Omnes ergo perierunt? Absit. Etsi aliqui ex ramis fracti sunt, manent tamen aliqui, quo insereretur oleaster⁴, et radix manet, et ex ipsis ramis per infidelitatem fractis revocati sunt quidam per fidem. Nam et ipse apostolus Paulus per infidelitatem fractus erat, et per fidem radici restitutus est. Ita plane « Populus imprudens exacerbavit nomen tuum, » quando dictum est, « Si Filius Dei est, descendat de cruce⁵. »

XXII. Sed quid tu, Asaph, jam in intellectu? « Ne tradideris bestiis animam confitentem tibi⁶. » Agnosco, inquit Asaph : quia, sicut in alio Psalmo dicitur : « Pec-

¹ Psal. lxxii, 18. — ² Joan. ix, 24, 29, et viii, 48. — ³ Psal. lxxii, 23, 24. — ⁴ Rom. xi, 17. — ⁵ Matth. xxvii, 40. — ⁶ Psal. lxxiii, 19.

» catum meum cognovi, et facinus meum non operui¹. » Quare? Quia locutus est Petrus mirantibus linguas Israëlitis; quoniam ipsi occiderunt Christum, cum propter illos missus sit Christus. « Hoc audito, compuncti sunt corde, et dixerunt ad Apostolos : Quid ergo faciemus? » dicite nobis. Et Apostoli : Agite pœnitentiam, et baptizetur unusquisque vestrum in nomine Domini Jesu Christi; et dimittentur vobis peccata vestra². » Quia ergo per pœnitentiam confessio facta est : « Ne tradideris bestiis animam confitentem tibi. » Quare, « Confitentem tibi? Quia conversus sum in ærumna, dum configitur spina³. » Compuncti sunt corde; et facti sunt ærumnosi pœnitendo, qui fuerant gloriosi sæviendo. « Ne tradideris bestiis animam confitentem tibi. » Quibus bestius, nisi quarum capita contrita sunt super aquam? Quia dicitur est bestia, leo, et draco, ipse diabolus. Noli, inquit, dare diabolo et angelis ejus animam confitentem tibi. Devoret serpens, si adhuc terrena sapio, si terrena desidero, si adhuc in promissis Veteris Testamenti, Novo revelato, remaneo. Cum autem jam deposuerim superbiam, et justitiam meam non agnoscam, sed gratiam tuam; non habeant in me superbæ bestiæ potestatem. « Ne tradideris bestiis animam confitentem tibi. Animas pauperum tuorum ne obliviscaris in finem. » Divites eramus, fortes eramus; sed siccasti fluvios Etham : jam modo non constituimus justitiam nostram, sed agnoscimus gratiam tuam; pauperes sumus, exaudi mendicos tuos. Jam non audemus oculos ad cœlum levare, sed percutientes pecus nostrum dicimus : « Domine, propitius esto mihi peccatori⁴. » Animas pauperum tuorum ne obliviscaris in finem. »

XXIII. « Respice in testamentum tuum. » Redde quod

¹ Psal. xxxi, 25. — ² Act. ii, 37, 38. — ³ Psal. xxxi, 4. — ⁴ Luc. xviii, 13.

promisisti : tabulas tenemus, hæreditatem expectamus. « Respice in testamentum tuum¹, » non illud vetus : non propter terram Chanaan rogo ; non propter inimicorum temporalem subjectionem, non propter filiorum carnalem fœcunditatem, non propter divitias terrenas, non propter salutem temporalem : « Respice in » testamentum tuum, » quo promisisti regnum cœlorum. Jam agnosco testamentum tuum : jam intellectus est Asaph, non est pecus Asaph, jam videt quod dictum est : « Ecce dies veniunt, dicit Dominus ; et consummabo domum² » mui Israël et domui Juda testamentum novum, non secundum testamentum quod disposui patribus eorum². » Respice in testamentum tuum : quoniam repleti sunt » qui obscurati sunt terræ domorum iniquarum : » quia corda habebant iniqua. Domus nostræ, corda nostra : ibi libenter habitant beati mundo corde³. « Respice ergo in » testamentum tuum ; » et reliquiæ salvæ fiant⁴ : quia multi qui attendunt ad terram, obscurati sunt, et repleti sunt terra. Intravit in oculos eorum pulvis, et excæcavit eos, et facti sunt pulvis quem projicit ventus a facie terræ⁵. « Repleti sunt qui obscurati sunt terræ domorum iniquarum. » Attendendo enim terram obscurati sunt, de quibus dictum est in alio Psalmo : « Obscurentur oculi eorum, ne videant, et dorsum eorum semper incurva⁶. » Terra ergo « Repleti sunt qui obscurati sunt terræ domorum iniquarum : » quia corda habebant iniqua. Domus enim nostræ, sicut supra diximus, corda nostra sunt. Ibi libenter habitamus, si ea ab iniquitate mundemus : ibi est mala conscientia, quæ inde repellit hominem, quo jubetur ire portans grabatum suum, cui peccata dimissa sunt, dicente Domino : « Tolle grabatum tuum, et vade in do-

¹ Psal. LXXIII, 20. — ² Jerem. XXXI, 31, 32. — ³ Matth. v, 8. — ⁴ Rom. ix, 27. — ⁵ Psal. I, 4. — ⁶ Id. LXVIII, 24.

» mum tuam¹ : » porta carnem tuam, et intra ad sanctam conscientiam tuam. « Quoniam repleti sunt qui obscurati sunt terræ domorum iniquarum. » Obscurati sunt, repleti sunt terra. Illi obscurati, qui sunt ? Qui corda iniqua habent. Reddit illis Dominus secundum cor suum.

XXIV. « Ne avertatur humilis confusus. » Illos enim superbia confudit. « Egenus et inops laudabunt nomen tuum². » Videtis, fratres, quam debeat dulcis esse paupertas : videtis pauperes et inopes pertinere ad Deum ; sed « Pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cœlorum³. » Qui sunt pauperes spiritu ? Humiles, trementes verba Dei, confitentes peccata sua ; non de suis meritis, nec de sua justitia præsumentes. Qui sunt pauperes spiritu ? Qui quando faciunt aliquid boni, Deum laudant ; quando mali, se accusant. « Super quem requiescet Spiritus meus, ait Propheta, nisi super humilem, et quietum, » et trementem verba mea⁴ ? Jam ergo Asaph intellexit, jam terræ non hæret, jam promissa terrena ex Veteri Testamento non expetit : mendicus tuus factus est, pauper tuus factus est ; fluvios tuos sitiit, quia sui siccati sunt. Quia ergo talis factus est, non fraudetur spe : quæsitit manibus nocte coram te, non dicipiatur⁵. « Ne avertatur » humilis confusus : egenus et inops laudabunt nomen tuum. » Confitentes peccata sua, laudabunt nomen tuum ; desiderantes æterna promissa tua, laudabunt nomen tuum : non de temporalibus turgidi, non de propria justitia in superbiam elati et inflati, non ipsi ; sed qui ? « Egenus et inops laudabunt nomen tuum. »

XXV. « Exurge, Domine, judica causam meam⁶. » Desertus enim videor, quia nondum accepi quod promisisti ; « Et factæ sunt mihi lacrymæ meæ panis die ac nocte, »

¹ Joan. v, 8. — ² Psal. LXXIII, 21. — ³ Matth. v, 3. — ⁴ Isai. LXVI, 2. — ⁵ Psal. LXXVI, 3. — ⁶ Id. LXXIII, 22.

» dum dicitur mihi quotidie : Ubi est Deus tuus¹? » Et quia non possum ostendere Deum meum ; quasi inane sequar, insultatur mihi. Nec Paganus tantum, vel Judæus, vel hæreticus ; sed aliquando frater ipse catholicus torquet os, quando promissa Dei prædicantur, quando futura resurrectio prænuntiatur. Et adhuc et ipse, quamvis jam tinctus aqua salutis æternæ, portans sacramentum Christi, forsitan dicit : « Et quis huc resurrexit? et, Non audivi patrem meum de sepulcro loquentem, ex quo eum sepelivi. Deus dedit legem ad tempus servis suis, ad quod se avocent : nam quis redit ab inferis? Et quid faciam talibus? ostendam quod non vident? Non possum : non enim propter illos Deus visibilis debet fieri. Jam id agant, si placet; ita faciant, ita conentur; quia ipsi nolunt converti in melius, Deum convertant in pejus. Videat qui potest, credat qui non potest, esse Deum. Etsi videt qui potest, numquid oculis videt? Intellectu videt, corde videt. Non enim solem et lunam volebat ostendere, qui dicebat : » Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt². » Immundum autem cor nec ad fidem idoneum, ut quod non potest videre vel credat. Non video, inquit : quid crediturus sum? Anima enim tua videtur, ut opinor! Stulte! corpus tuum videtur : animam tuam quis videt? Cum ergo corpus tuum solum videatur, quare non sepeliris? Miratur quia dixi : Si corpus tantum videtur, quare non sepeliris? Et respondet, (sapit enim ad hoc,) Quia vivo. Unde scio quia vivis, cujus animam non video? unde scio? Respondebis : Quia loquor, quia ambulo, quia operor. Stulte! ex operibus corporis agnosco viventem ; ex operibus creaturæ non potes agnoscere Creatorem! Et forte qui dicit : Cum mortuus fuero, postea nihil ero : et litteras didicit, et ab Epicuro didicit hoc, nescio quo de-

¹ Psal. xli, 4 et 11. — ² Matth. v, 8.

liro philosopho, vel potius amatore vanitatis, non sapientiæ quem ipsi etiam philosophi porcum nominaverunt : qui voluptatem corporis summum bonum dixit, hunc philosophum porcum nominaverunt, volutantem se in cœno carnali. Ab illo forte didicit iste litteratus dicere : Non ero posteaquam mortuus fuero. Siccentur flumina Etham, pereant doctrinæ istæ Gentium, pullulent vireta Jerusalem : videant quod possunt, corde credant quod videre non possunt. Certe ista omnia quæ per mundum modo videntur, quando operabatur Deus salutem in medio terræ, cum ista dicebantur, nondum erant : et ecce tunc prædicta sunt ; nunc impleta monstrantur, et adhuc dicit stultus in corde suo : « Non est Deus¹. » Væ perversis cordibus ! quoniam ita ventura sunt quæ restant, sicut venerunt ista quæ tunc non fuerunt, et ventura prænuntiabantur. An vero exhibuit nobis Deus omnia quæ promisit, et de solo die judicii nos fesellit? Non erat Christus in terra ; promisit, exhibuit : non virgo pepererat ; promisit, exhibuit : non erat fusus sanguis pretiosus, quo deleteretur chirographum mortis nostræ ; promisit, exhibuit : nondum resurrexerat caro in vitam æternam ; promisit, exhibuit : nondum crediderant Gentes ; promisit, exhibuit : nondum hæretici nomine Christi armati, contra Christum militabant ; prædixit, exhibuit : nondum idola Gentium de terra deleta erant ; prædixit, exhibuit : ista omnia cum prædixisset et exhibuisset, de solo die judicii mentitus est? Veniet omnino quomodo ista venerunt ; quia et ista antequam venirent futura erant, et futura prius prænuntiata sunt, et postea venerunt. Veniet, fratres mei. Nemo dicat : Non veniet ; aut, Veniet, sed longe est quod veniet. Sed tibi prope est ut eas hinc. Sufficiat prima deceptio : si non potuimus primo permanere in præcepto,

¹ Psal. xmi, 1.

saltem corrigamur exemplo. Nondum erat exemplum casus humani, quando dictum est ad Adam: « Morte morieris, si tetigeris. » Et venit de transverso serpens, et dixit: « Non morte morieris. » Creditus est serpens, contemptus est Deus: creditus est serpens, tactum est vetitum, mortuus est homo¹. Nonne impletum est potius quod minatus est Deus, quam quod promiserat inimicus? Sic est certe: agnoscimus hoc; inde omnes in morte: jam vel experti cauti simus. Non enim cessat et modo serpens insurrare, et dicere: Numquid vere damnaturus est Deus tantas turbas, liberaturus est paucos? Quid est aliud quam, Facite contra præceptum, non moriemini? Sed quomodo tunc, sic et nunc. Si feceris quod suggerit diabolus, et contempseris quod præcepit Deus; veniet iudicii dies, et invenes verum quod minatus est Deus, et falsum quod pollicitus est diabolus. « Exurge, Domine, judica causam meam. » Mortuus es, et contemptus es; « dicitur mihi: Ubi est Deus tuus? Exurge, judica causam meam. » Non enim venturus est ad iudicium, nisi qui exurrexit a mortuis. Venturus prænuntiabatur, venit, et contemptus est a Judæis ambulans in terra; contemnitur a falsis Christianis sedens in cælo. « Exurge, Domine, judica causam meam. » Quoniam in te credidi, non peream; quia credidi quod non vidi, spe mea non fallar, accipiam quod promisisti. « Judica causam meam. Memento opprobriorum tuorum, eorum quæ ab imprudente sunt tota die. » Adhuc enim insultatur Christo: nec deerunt tota die, hoc est usque in finem sæculi, vasa iræ. Adhuc dicitur: Vana prædicant Christiani; adhuc dicitur: Inanis est resurrectio mortuorum. « Judica causam meam: memento opprobriorum tuorum. » Sed quorum, nisi « eorum quæ ab imprudente sunt tota die? » Numquid

¹ Gen. ii, 17, et iii, 4, 6 et 19. — ² Psal. xli, 4 et 11.

prudens hoc dicit? Prudens enim dictus est, porro videns. Si prudens porro videns, fide videtur porro: nam oculis vix ante pedes videtur. « Tota die. »

XXVI. « Ne obliviscaris vocem deprecantium te, » Ingemiscentium et expectantium jam quod promisisti de Novo Testamento, et ad ipsam fidem ambulantium, « Ne » obliviscaris vocem deprecantium te. » Sed illi adhuc dicunt: Ubi est Deus tuus? « Superbia eorum qui te oderunt, ascendat semper ad te¹. » Noli et eorum superbiam oblivisci. Nec obliviscitur: omnino aut punit, aut corrigit.

ENARRATIO

IN PSALMUM LXXIV.

Sermo ad plebem.

I. PSALMUS iste tumori superbiæ medicinam humilitatis apportat; humiles autem consolatur in spe: hoc agens, ut ne quisquam superbe de se præsumat, ne quisquam humilis de Domino desperet. Est enim promissio Dei rata, certa, fixa et inconcussa, fidelis et omni dubitatione carens, quæ consolatur afflictos. « Tota enim vita humana » super terram, sicut scriptum est, tentatio est². » Neque quasi prospera eligenda est, et sola adversa devitanda; sed utraque cavenda est; illa, ne corrumpat; ista, ne frangat: ut unicuique hominum, in quocumque statu rerum in hac vita egerit, non sit refugium nisi Deus, nec ullum gaudium nisi in promissis ejus. Vita enim hæc qualibet

¹ Psal. lxxiii, 23. — ² Job. vii, 1.